

ГИМНАЗИЈА
РАЗРЕД: ДРУГИ
СМЈЕР: СВИ СМЈЕРОВИ
ПРОГРАМ: ВАСПИТНИ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Годишњи број часова: 36

Седмични број часова: 1

СВРХА ВАСПИТНОГ РАДА У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Систематично и структурирано подстицање развоја социјално-емоционалних, духовних, моралних, интелектуалних и грађанских компетенција ученика неопходних за успјешно суочавање са изазовима адолесценције и савременог друштва, те ефикасно функционисање и активно учешће у друштвеној заједници.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ

- Развијање позитивне одјељењске културе засноване на међусобној љубави, поштовању и уважавању различитости.
- Подстицање развоја здравих животних стилова, социјално-емоционалних компетенција и позитивног личног идентитета ученика, уз његовање свијести о сопственом културном наслеђу и одговорности за очување истог.
- Формирање самосвјесне, самосталне и друштвено активне личности ученика која критички промишља и одговорно поступа у различитим друштвеним околностима.
- Оспособљавање ученика за цјеложивотно учење засновано на унутрашњој мотивацији.
- Подстицање одговорног и критичког односа према дигиталним и штампаним изворима учења, као и употреби савремене информационо-комуникационе технологије.
- Развијање одговорног односа према здрављу, као и еколошки одговорног понашања у свакодневном животу.
- Подстицање развоја емпатије, одговорности, критичког мишљења, те међусобног поштовања, сарадње и осјећаја припадности у позитивном инклузивном окружењу.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

- Развијање одговорности, тимског рада, сарадње и активног учешћа ученика у организацији рада и доношењу одлука у одјељењској заједници ради стварања позитивне, организоване и функционалне атмосфере у одјељењу и школи.
- Развијање вјештина асертивне комуникације, мирољубивог рјешавања конфликта и стратегија против вршњачког притиска, уз пружање подршке здравом развоју личног идентитета заснованог на истинским системима вриједности.
- Развијање вјештина финансијске писмености кроз персонализоване планове и тимске пројекте.
- Оспособљавање ученике за одговорно реаговање у ванредним ситуацијама, као и за критичко процјењивање вјеродостојности информација.
- Развијање вјештина свјесног и циљно усмјереног учења.
- Унапређивање културе изражавања у реалном и дигиталном окружењу примјеном правила бонтона, те развијање критичког вредновања дигиталних алата, укључујући вјештачку интелигенцију
- Промовисање активног учешћа у еколошким иницијативама кроз планирање и реализацију конкретних пројеката с мјерљивим резултатима.
- Развијање вјештина безбједног кориштења интернета и критичког односа према информацијама из дигиталних и штампаних извора учења, као и способности јавног излагања.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ:

- 1. Организација рада и функционисање одјељењске заједнице**
- 2. Развој личности и здрави животни стилови**
- 3. Понашање у ванредним ситуацијама**
- 4. Млади и образовање**
- 5. Дигитални свијет**
- 6. Еколошка свијест и одрживи развој**
- 7. Слободне теме**

Наставна тема: Организација рада и функционисање одјељењске заједнице			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - анализира права и обавезе ученика, дефинисане школским Кодексом; - образложи значај избора руководства одјељења; - анализира значај поштовања принципа демократског одлучивања приликом избора руководства одјељења и представника у Савјету ученика; - објасни значај активног учествовања и улогу представника одјељења у Савјету ученика; - аргументовано објасни на који начин поштовање Кодекса одјељења доприноси квалитетнијем животу и раду одјељењске заједнице; - критички процјењује своје понашање у односу на усвојени Кодекс; - анализира успјех одјељења у учењу и владању (чињенице, слабости, снаге и могућности унапређења); - предложи мјере за унапређење рада одјељења и школе.	Ученик ће да: - формулише правила понашања одјељења у складу са школским Кодексом; - примијењује правила понашања у школи; - учествује у организацији изборног процеса; - активно учествује у демократском избору руководства одјељења и представника у Савјету ученика; - конструише Кодекс одјељења у тимском раду; - сачини реалан и сврсисходан приједлог мјера за побољшање успјеха одјељења у учењу и владању; - презентује приједлог мјера за унапређење рада школе преко Савјета ученика уз критичко образложење приоритета; - одговорно учествује у реализацији одјељењских активности (хуманитарне, тематске или социјалне); - критички евалуира тимски допринос и постигнуте резултате одјељењских активности (хуманитарних, тематских, социјалних) на основу унапријед утврђених критеријума успјешности.	Предмет: Психологија Српски језик Руски језик Њемачки језик Француски језик Енглески језик Италијански језик	Тема: Међуљудски односи и динамика и динамика социјалног понашања Језичка култура Опис особе: изглед, карактер, интересовања Пријатељство Омладина Култура Породица и друштво Образовање и култура Young people Society Benvenuti

Наставна тема: Развој личности и здрави животни стилови			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни принципе здраве исхране; - анализира утицај физичке активности, одмора и квалитетног сна на здравље; - објасни важност бриге о менталном и духовном здрављу; - идентификује факторе ризика за злоупотребу психоактивних супстанци; - разликује типове љубави (породична, пријатељска, партнерска); - разликује емпатију од симпатије; - дефинише елементе асертивне комуникације; - именује знаке стреса; - опише психичке и физичке промјене у адолесценцији; - идентификује личне вриједности; - објасни карактеристике циљева по SMART методологији (специфични, мјерљиви, остварљиви, релевантни и временски ограничени); - објасни значај инклузивног понашања према различитим популацијама младих/одраслих; - анализира узроке конфликта међу вршњацима; - наводе кључне елементе вршњачког притиска;	Ученик ће да: - креира седмични јеловник у складу са пирамидом здраве исхране; - креира лични план здравог начина живота (исхрана, физичка активност, одмор, хигијена сан); - аргументовано објасни како емоције утичу на понашање и ментално/духовно здравље; - реализује мини кампању подизања свијести о штетности психоактивних супстанци у школском окружењу; - самовреднује лични допринос и остварене резултате реализоване мини кампање; - демонстрира асертивну комуникацију у различитим социјалним односима (породичним/пријатељским/партнерским); - процијени врсту и квалитет властите комуникације; - сачини индивидуалну стратегију управљања стресом и развоја емпатије на основу критичке анализе сопственог емоционалног реаговања у конкретним ситуацијама; - креира листу личних циљева (по SMART методологији) за наредну годину, уз образложење на који начин личне	Предмет: Биологија Географија Хемија Биологија Психологија	Тема: Биологија човјека и репродуктивно здравље Екологија, заштита и унапређење животне средине Становништво и насеља Основне политичкогеографске карактеристике савременог свијета Основне економско-географске одлике свјетске привреде Метали, s, p, d блока Металоиди и неметали Угљени хидрати Липиди Протеини Биолошки важна једињења Биологија човјека и репродуктивно здравље Емоционални процеси Развој човјека Међуљудски односи и динамика социјалног понашања Стрес и начини његовог превладавања

- објасни правила лијепог понашања и бонтона у различитим друштвеним и дигиталним ситуацијама; - објасни начин утицаја алгоритама друштвених мрежа на лични и групни развој идентитета; - критички анализира технике манипулације и убјеђивања у медијима; - објасни значај очувања културног наслеђа; - аргументовано обасни предности грађанске ангажованости; - објасни основне принципе финансијске писмености.	- вриједности усмјеравају жељени развој; - реализује мини пројекат инклузије у одјељењу; - евалуира резултате мини пројекат инклузије у одјељењу на основу унапријед договорених показатеља промјене; - примијени технике мирољубивог рјешавања конфликта; - дефинише аргументоване одговоре на различите облике вршњачког притиска; - током посјете најмање једне установе културе примијени правила лијепог понашања и бонтона; - дизајнира Водич за дигитални бонтон за одјељење, заснован на анализи конкретних примјера пожељног и непожељног онлајн понашања; - критички анализира утицај алгоритама (Instagram, YouTube, TikTok) на формирање идентитета; - конструише стратегију одговорног коришћења друштвених мрежа; - креира презентацију о значају културног наслеђа, као и његовог очувања за будуће генерације; - води школску дебату на актуелну тему; - вреднује аргументе учесника дебате према унапријед договореним критеријумима; - креира лични буџет и план штедње.	Српски језик Руски језик Њемачки језик Француски језик Енглески језик Италијански језик	Позитивна психологија-како градити отпорност и срећу? Језичка култура Храна и пиће Празници и традиција Контакти са иностранством Пријатељство Омладина Здравље Хоби Култура Породица и друштво Здравље и животна средина Образовање и култура Young people Society Health Contemporary life Tutti a tavola Buon appetito! A cena Mangiare e bere Famiglia e amici
--	--	---	---

Наставна тема: Понашање у ванредним ситуацијама			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - разликује појмове ванредна ситуација и ванредно стање; - наведе принципе безбједносне културе; - разликује вјеродостојне од невјеродостојних извора информација у кризи; - именује ситуације када треба потражити стручну помоћ.	Ученик ће да: - поштује наредбе надлежних органа у симулираним и/или реалним ванредним ситуацијама; - осмисли мини евакуациону вјежбу у школи; - одговорно учествује у симулираној евакуационој вјежби; - критички евалуира ток симулиране евакуационе вјежбе; - креира приједлог конкретних мјера за унапређења плана безбједности; - дефинише критеријуме за препознавање дезинформација у кризним ситуацијама (уз навођење аутентичних медијских примјера).	Предмет: Географија Физика Српски језик Руски језик Њемачки језик Енглески језик	Тема: Политичко географске, демографске и економско географске одлике појединих дијелова свијета Термодинамика Молекулске силе и агрегатна стања Електрична струја Структура атомског језгра Језичка култура Годишња доба и временске прилике Моје окружење: животна средина, временске прилике Путовања Climate and weather Contemporary life

Наставна тема: Млади и образовање			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни најмање три технике успјешног учења; - објасни разлику између учење за знање од учења за оцјену; - наброји основне карактеристике унутрашње и спољашње мотивације за учење.	Ученик ће да: - креира персонализовани план учења са одабраним техникама; - примијени персонализовани план учења током одређеног периода; - вреднује ефикасност реализованог персонализованог плана учења; - критички анализира факторе личне мотивације за учење.	Предмет: Биологија Психологија Српски језик Енглески језик Италијански језик	Тема: Биологија човјека и репродуктивно здравље Когнитивни процеси Конативни процеси Даровитост и креативност Језичка култура Education Scuola e lavoro

Наставна тема: Дигитални свијет			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни принципе дигиталне писмености; - наведе правила понашања на интернету; - аргументовано образложи могуће ризике на интернету; - анализира карактеристике електронског насиља; - наведе карактеристике вјештачке интелигенције.	Ученик ће да: - дизајнира Кодекс дигиталног понашања за одјељење; - аргументовано дискутује о аутентичним случајевима електронског насиља; - критички процијени етичке дилеме употребе вјештачке интелигенције; - креира смјернице одговорне примјене AI алата у учењу.	Предмет: Оперативни системи и рачунарске мреже Програмирање Српски језик Руски језик	Тема: Клијентски оперативни системи – Windows Савремене мреже и безбједност Увод у рачунарске мреже и моделе комуникације Рад са улазним и излазним датотекама Језичка култура Људи у свијету технологије

		Њемачки језик	Медији Технологија
		Енглески језик	Science and tehnology Education
		Италијански језик	Televisione Cosa c'è in TV? TV e programmi Comunicazione oggi

Наставна тема: Еколошка свијест и одрживи развој			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - наведе еколошке принципе; - објасни концепт зелене енергије; - аргументовано образложи локалне еколошке изазове; - анализира утицај климатских промјена на локалну заједницу.	Ученик ће да: - одговорно учествује у најмање једној еколошкој акцији; - критички анализира друштвене ефекте проведене еколошке акције; - креира приједлог мјера за унапређење очувања животне средине; - демонстрира одговорну потрошњу и правилно рециклирање; - изради пројекат „Зелена школа“ са конкретним приједлогом мјера одрживости.	Предмет: Биологија Географија Физика Хемија Српски језик Њемачки језик Енглески језик	Тема: Екологија, заштита и унапређење животне средине Становништво и насеља. Термодинамика Згађивачи животне средине Језичка култура Заштита животне средине Environment

Наставна тема: Слободне теме			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - критички процијени релевантност и поузданост различитих извора информација (дигиталних, штампаних, усмених) за одабрану тему; - наведе основне податке о одабраној теми; - аргументовано објасни непознате појмове, релевантне чињенице, закључке и изворе информација; - анализира прикупљене, организоване и класификоване податке; - образлаже табеларне и графичке податке.	Ученик ће да: - примјени правила интерактивног рада у групи/пару; - примјени правила израде добре презентације; - шоштује правила јавног излагања приликом презентовања садржаја одабране теме; - анализира значај одабране теме за свакодневни живот младих, али и свих осталих; - изводи оригиналне закључке утемељене на доказима/аргументима; - на креативан и иновативан начин презентује резултате свога рада; - објасни на који начин се одвијао процес учења током истраживачке активности на задату тему, са којим изазовима се суочавао, те на који начин су исти превазиђени; - анализира узрочно-посљедичне везе и односе између стечених сазнања о одабраној теми са ширим друштвеним, културним и научним контекстом (општим значајем)	Предмет: Математика Психологија Српски језик Енглески језик Италијански језик	Тема: Статистички модели зависности Когнитивни процеси Језичка култура Education Comunicazione oggi

Дидактичко-методичка упутства и препоруке

Дидактичко-методичке препоруке имају за циљ да понуде синтезу идеја за иновативан и функционалан начин остваривања циљева и исхода учења (на највишем могућем нивоу, у складу са индивидуалним карактеристикама и могућностима ученика), фокусирајући се на холистички развој ученика кроз интерактивне и кооперативне облике учења, подстицање креативности, критичког мишљења и тимског рада. Реализација васпитног рада у одјељењској заједници треба да буде динамична, ангажујућа и релевантна за потребе младих у 21. вијеку.

Умјесто фрагментiranог приступа појединачним исходима учења, предлаже се организација и реализација пројектне наставе као централног оквира васпитно-образовног дјеловања. Примјена пројектне наставе омогућава ученицима да истражују комплексне, аутентичне теме или рјешавају стварне проблеме током одређеног временског периода, интегришући знања и вјештине из различитих области (унутарпредметно и међупредметно повезивање исхода учења). Свака наставна тема може бити реализована кроз пројекат. Циклус пројектне наставе подразумијева: покретање пројекта (проблемско питање, удица), формирање тимова и планирање (улоге, задаци, временски оквир, критеријуми успјешности), истраживање и реализацију (прикупљање података, тимски рад, менторска подршка), презентацију и примјену резултата (јавно излагање, конкретна акција) и рефлексiju и евалуацију (самовредновање, вршњачка повратна информација, наставничка евалуација).

Међупредметно повезивање треба вршити функционално, тј. исто не треба да буде само себи сврха. Одјељењски старјешина у сарадњи са наставницима других наставних предмета треба стручно да планира, припрема и реализује васпитно-образовни процес, заједнички осмишљавајући активности и задатке помоћу којих ће ученици остваривати исходе учења из различитих наставних предмета. На примјер, могуће је осмислити заједничке истраживачке задатке (нпр. исходи учења из: српског језика (нпр: дебатовати о утицају брзе дигиталне комуникације (скраћенице, емотикони) на стандардни језик; писати исти садржај у форми кратке поруке (Вајбер); објаве за Инстаграм и званичног дописа (директору, Наставничком вијећу, Савјету ученика и сл), препознавати неаргументовани говор (коментари на интернету, јавна обраћања) и др); руског језика (нпр. попуни контролну листу самопроцјене на крају наставне теме и др); француског језика (нпр: изграђује групне пројектне задатке (постер, анкета, ППТ презентација), врши самоевалуацију и др); енглеског језика (нпр. наводити своје ставове и мишљења о теми, те их аргументовано образлагати и др); њемачког језика (нпр. симулирати реалне комуникацијске ситуације, реаговати на изјаве саговорника и др); италијанског језика (нпр. на основу слушаног или прочитаног текста указује на тачне и присутне информације или тврдње и др); психологије (нпр: опише психичке и физичке промјене у адолесценцији; анализира узроке конфликта међу вршњацима; објасни технике успјешног учења; анализира основне карактеристике унутрашње и спољашње мотивације за учење; објасни како емоције утичу на понашање и ментално/духовно здравље; именује знаке

стреса; идентификује личне вриједности и др); биологије (нпр: разликује етапе у развоју човјека након рођења, дјетињство, пубертет и адолтни период; препозна позитивне ставове о одговорности, међусобном поштовању и очувању здравља и др); географије (нпр. разумије проблеме настале услед културолошких разлика и њихов утицај на друштвене односе и др); физике (нпр. наведе основне узроке глобалног загријавања и његове посљедице на живот на Земљи и др); хемије (нпр. објасни утицај загађујућих супстанци на здравље и др); оперативних система и рачунарске мреже (нпр. објасни значај заштите података и контроле приступа у рачунарским мрежама; препозна основне ризике и пријетње у мрежном окружењу и др); математике (нпр: разликује појмове корелације и узрочности; критички анализира статистичке податке представљене у медијим аи др); факултативног програма Хуманост и безбједност и других) које ће ученици рјешавати у договору и под надзором наставника који су активност/задатак осмислили. Сваки наставник вреднује оне аспекте рада који су у непосредној вези са дефинисаним исходима учења свог наставног предмета. Наведени примјери међупредметних корелација у програму представљају полазну основу (наведени су најрепрезентативнији), а наставници имају слободу да тимски утврде и операционализују преостале исходе учења који омогућавају међупредметну корелацију. Дакле, добро реализовано међупредметно планирање доприноси цјеловитом развоју личности ученика, хомогенизацији одјељења и развоју кључних компетенција и животних вјештина.

С циљем стварања услова за позитивну међузависност у групи и активну улогу сваког ученика, а самим тим и ефикасну реализацију програма васпитно-образовног рада у одјељењској заједници предлаже се примјена следећих модела, метода и техника учења:

Кооперативно учење је темељни принцип реализације свих активности. Тимски рад није само организациона форма – он је простор у ком ученик развија компетенције предвиђене исходима учења: аргументовано образлагање, критичку анализу, заједничко рјешавање проблема, демократско одлучивање и преузимање одговорности. Приликом формирања тимова препоручују се хетерогене групе (ученици различитих способности и успјеха), јер пружају највише могућности за развој социјално-емоционалних вјештина, вршњачког учења и емпатије. Хомогене групе (истих способности) могу се примијенити када је потребна диференцирана подршка, а случајне групе (*ad hoc*) за краће активности и упознавање. Препоручена величина тима је од 3 до 5 ученика, уз јасно дефинисане улоге: вођа тима, истраживач, записничар, презентер и евалуатор. Улоге треба ротирати кроз различите пројекте, тако да сваки ученик током године прође различите улоге. Конкретне технике кооперативног учења које су директно усклађене са активностима ученика из исхода: *Jigsaw* (слагалица) – погодна за теме са вишеструким аспектима (нпр. врсте љубави, типови мотивације, еколошки принципи), гдје свака група истражује један аспект, а затим дијели знање са осталима; *Размисли-Подијели-Представи* – за активирање претходног знања и развој аргументоване дискусије прије тимског рада; *Кружно извјештавање* – сваки члан тима уноси идеју у круг, погодно за идентификацију личних вриједности, стратегија управљања стресом или анализу узрока конфликта; *Нумерисане главе* – подстиче

индивидуалну одговорност унутар тима; *Кооперативна дебата* – структурирана расправа са унапријед подијељеним улогама (за/против/посматрач), нарочито погодна за теме из дигиталног свијета и еколошке свијести.

Истраживачко учење директно омогућава остављање исходе учења који се односе на то да ученик: критички анализира, процијени, конструише стратегије и евалуира резултате. Свака активност учења треба да укључи барем један истраживачки елемент. Врсте истраживачких активности прилагођених темама: *Анкетирање вршњака* – нпр. за процјену утицаја алгорита друштвених мрежа на идентитет, за истраживање навика у исхрани или управљању стресом. Резултате ученици обрађују, тумаче и презентују. *Анализа медијских садржаја* – критичка процјена аутентичних примјера електронског насиља, дезинформација у кризним ситуацијама или технике манипулације у рекламама. *Студија случаја* – проучавање стварних или конструисаних ситуација везаних за вршњачке односе, конфликте, дискриминацију, еколошке проблеме. *Теренска истраживања* – нпр. евиденција стања у школском окружењу за пројекат „Зелена школа“, посматрање понашања у посјети установи културе, прикупљање података за план безбједности. *Интервју* – са *гостима предавачима* (нутрициониста, психолог, представник еко-удружења, члан Савјета ученика) или са особама из заједнице. *Самоистраживање* – ученик истражује властите навике, реакције, вриједности и циљеве (нпр. анализа личне мотивације за учење, критичка анализа властите употребе друштвених мрежа). Ученике треба навести на критичко вредновање извора постављањем питања: Ко је аутор? Када је објављено? На чему су засновани закључци? Да ли постоје супротни ставови? Ова питања директно одговарају исходима везаним за медијску и дигиталну писменост, те за тему Слободних тема.

Умјесто класичног увода, препоручује се употреба *активацијских техника* које директно повезују тему са животним искуством ученика. *Провокативно питање или дилема* (нпр. „Да ли је могуће бити слободан на интернету?“, „Колико ваших одлука данас је донио неки алгоритам?“) подстиче когнитивни конфликт и мотивацију за истраживање. *Кратки видео-клип или мултимедијски садржај* (1 до 3 минута) везан за тему пројекта, уз питање за рефлексiju. *Студија случаја* – кратак опис стварне ситуације (анонимизован) из школе или локалне заједнице. *Гости предавачи* – нутрициониста, психолог, медијски стручњак, члан еколошке организације, представник Савјета ученика из старијих разреда – доносе аутентичност и повезују садржаје са стварним свијетом. *Симулација* – кратка игра улога (нпр. симулација конфликта у одјељењу, медијска манипулација, гласање у Савјету ученика) активира емоционалну укљученост и подстиче рефлексiju. Техникама: *Мождана олуја*, *Галерија идеја*, „6 шешира за размишљање“ и сл. ученици у групама идентификују аспекте теме које желе да истраже и постављају истраживачка питања.

Дефинисани исходи учења у оквиру свих тема су усмјерени на то да ученик треба не само да планира и истражује, него и да представи и евалуира резултате. Облици презентације и дјеловања могу бити: 1. *Панел дискусија или округли сто* – тимови износе кључне налазе и воде структурирану дискусију са одјељењем; 2. *Јавна презентација релевантним актерима* – управа школе, родитељи, локална заједница (нпр. представљање приједлога мјера за безбједност школе Савјету ученика); 3. *Дигитална презентација* – постављање

пројекта на школски сајт, блог или платформу; 4. *Акција у заједници* – реализација мини еколошке акције, кампање против психоактивних супстанци, акције инклузије или хуманитарне акције у одјељењу; 5. *Водич или кодекс* – нпр: Кодекс одјељења, Водич за дигитални бонтон, Смјернице за одговорну употребу АИ – производи тимског рада који остају у употреби у одјељењу; 6. *Дебата* – структурирана расправа на актуелну тему уз вредновање аргумената према унапријед договореним критеријумима, директно повезана са исходима из Теме о здравим животним стилевима; и друге. Током презентације ученике усмјеравати да не образлажу само шта су урадили, него их подстицати на конструктивну анализу постављајући им проблемска питања (нпр: *Зашто су изабрали баш ту тему/приступ? Са којим су се изазовима суочили у тимском раду и истраживању? Шта би урадили другачије? Како се њихови закључци повезују са ширим контекстом и свакодневним животом?* и друга).

Рефлексација и евалуација нису само завршни корак – оне су континуиран процес током цијелог пројекта, а самим тим и остваривања циљева и исхода учења дефинисаних у оквиру програма ВРОЗ-а. Ученици треба да процјењују: сопствени напредак у остваривању личних циљева (листе провјере, дневник учења, рефлексивни есеј), квалитет тимске сарадње (допринос сваког члана, поштовање рокова, рјешавање сукоба унутар тима) и развој вјештина (комуникација, критичко мишљење, истраживање, аргументовање). Вршњачка повратна информација треба да буде структурирана (унапријед дефинисани критеријуми) и конструктивна (нагласак на снагама и конкретним приједлозима за унапређење). Наставник вреднује и процес (сарадња, критичко мишљење, истраживачке вјештине, одговорност) и резултат (тачност, дубина анализе, јасноћа, оригиналност). Завршна рефлексација усмјерена је на питања: Шта сам научио/ла о себи? Шта сам научио/ла о сарадњи? Како могу примјенити научено у будућности? Шта је овај пројекат/програм промијенио у мом виђењу... (теме, вршњака, себе)?

Одјељењски старјешина у реализацији васпитног рада преузима вишеструке улоге. Као фасилитатор води процес учења, поставља отворена питања, подстиче дискусију, управља групном динамиком, али препушта ученицима активну улогу у конструкцији знања. Као ментор и савјетник пружа подршку, усмјерава, нуди ресурсе и помаже ученицима да поставе циљеве и прате напредак, посебно у процесима самосталног истраживања и развоја стратегија учења. Као модератор креира и одржава сигурно окружење, поставља јасна правила комуникације и моделује пожељно понашање (поштовање, емпатија, отвореност). Као дизајнер искустава учења пажљиво планира активности које су ангажујуће, релевантне и воде ка остварењу циљева учења и развоју вјештина. Као евалуатор надгледа напредак кроз континуирано праћење (учешће, продукти рада, рефлексације) и пружа конструктивну повратну информацију фокусирану на труд, процес и развој вјештина, а не само на коначни резултат.

Приликом организације и реализације програма Васпитног рада у одјељењској заједници одјељењске старјешине могу користити литературу која се налази на сајту Републичког педагошког завода Републике Српске (Вујић, В, Дивчић, А, Цепина Радуљ, М, Бреберина, Т. и други. (2022). *Приручник за одјељењске старјешине Васпитно-образовни рад у одјељењској заједници ДРУГОГ,*

ТРЕЋЕГ и ЧЕТВРТОГ разреда средње школе, Бања Лука. На сајту РПЗ: https://rpz-rs.org/wp-content/uploads/2025/08/prirucnik-za-odjeljenjske-starjesine-u-srednjoj-skoli_vor-u-oz_2022.pdf), као и другу релевантну литературу, тако што ћете је модификовати и прилагођавати према потребама конкретног одјељења.